

Vertel het
niet

Colofon

Copyright © 2026 Eva Krap

Auteur: Eva Krap

ISBN: 9789465467443

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk,
fotokopie, geluidsband, elektronisch of
op welke wijze dan ook, zonder
schriftelijke toestemming van de
uitgever.

1.

Twaalf jaar geleden was ik ervan overtuigd dat ik de wereld een beetje begreep.

Niet op de arrogante manier waarop mensen van drieëntwintig de wereld denken te begrijpen, met dat oppervlakkige zelfvertrouwen dat je nog niet hebt opgebouwd maar ook nog niet hebt verloren. Nee, ik bedoel iets anders. Ik had het gevoel dat ik, meer dan de meeste mensen van mijn leeftijd, had geleerd te kijken naar wat er onder de oppervlakte zat. Naar het waarom achter het wat. Naar de mens achter de daad.

Dat had ik te danken aan mijn werk.

Ik was net afgestudeerd - communicatiewetenschappen, gespecialiseerd in mediaproductie - en had na een half jaar solliciteren een baan gevonden als video editor bij Underneath, een YouTube-kanaal dat zich had gespecialiseerd in true crime. Niet het soort true crime dat je

associeert met gefluisterde voice-overs boven een foto van een slachtoffer, of met giechelende presentatrices die moordenaars beschrijven als een smakelijk hapje, op een verwrongen manier. Underneath deed het anders. Serieuzer. Het kanaal had inmiddels ruim twee miljoen abonnees, en die hadden ze verdiend.

De oprichter, een voormalig forensisch psycholoog die zichzelf Marcus noemde op het kanaal maar gewoon Marc heette, had één uitgangspunt dat hij me uitlegde op mijn eerste werkdag: We vertelden niet wat mensen deden. We vertelden waarom.

Ik weet nog hoe ik tegenover hem zat in dat kleine kantoor van hem, met uitzicht op een sloot die er in november grijs en olieachtig bij lag, en hoe die zin iets in me raakte. Want dat was precies wat ik zelf altijd had gewild. Ik wilde het begrijpen.

In de maanden die volgden leerde ik meer over de menselijke psyche dan in

vier jaar studie. Ik monteerde afleveringen over mensen die jarenlang werden getreiterd voordat ze doorsloegen, en over de wetenschappelijke discussie of empathie aangeboren of aangeleerd is. Of het ontbreken ervan. Ik werkte aan een driedelige serie over seriemoordenaars en de vraag in hoeverre vroegkinderlijk trauma bepalend is voor wie je later wordt. Niet als excuus, maar als verklaring. Als poging om iets onbegrijpelijks toch een beetje minder ondoordringbaar te maken. Mensen vroegen me weleens of dat werk me niet somber maakte. Of ik 's avonds niet met die beelden naar huis ging. Soms wel. Soms reed ik op de fiets naar huis en zag ik de mensen op straat - een man die zijn hond uitliet, een vrouw die door haar telefoon scrolde in de tram, een stel tieners dat lachte om iets op een scherm - en dan vroeg ik me af welke last iedereen met zich meedroeg zonder dat het zichtbaar was.

Welke geschiedenissen er schuil gingen achter die gewone, doordeweekse gezichten.

Maar ik vond het in het begin geen donkere baan. Ik vond het een noodzakelijke baan. Als je begrijpt waarom mensen doen wat ze doen - ook het ergste - dan begrijp je ook beter hoe het voorkomen kan worden. Je neemt het monster zijn mysterie af. En iets zonder mysterie is minder angstaanjagend. Dat dacht ik toen. Dat denk ik niet meer.

Mijn vrienden hadden minder hoogdravende opinies over mijn werk. Lucky zei altijd dat ik "betaald kreeg om naar gestoorde shit te kijken", wat hij met hoorbare bewondering uitsprak. Peter had er één keer serieus naar gevraagd, hoe ik de grens bewaakte tussen professionele interesse en persoonlijke impact, en daarna nooit meer, alsof hij had besloten dat hij het antwoord al wist en er verder geen woorden aan vuil wilde maken. En Tony

vond het "wel iets voor jou," wat het meest accurate was van de drie. Lucky, Peter en Tony. Ik kon me nauwelijks een tijd voor hen indenken. Robert-die-Lucky-heette had zijn bijnaam te danken aan drie weken op rij winnen met krasloten. Niet spectaculair, nooit meer dan vijftig euro per keer, maar het principe telde. Hij was het soort mens dat geluk aantrok, zoals bepaalde mensen ongeluk aantrekken: door er simpelweg niet te veel bij na te denken. Hij werkte als medewerker bij een autogarage, wist alles van motoren en niets van stilte, en zijn lach was zo aanstekelijk dat ik hem in al die jaren nooit zonder reactie had meegemaakt. Peter was het tegenovergestelde. Stiller, maar op een manier die ruimte innam in plaats van op te lossen. Hij was grafisch ontwerper, werkte vanuit huis, en had de gewoonte om in gesprekken net iets langer te wachten voor hij antwoordde dan sociaal gebruikelijk was. De eerste keer dat mensen hem ontmoetten,

vonden ze dat ongemakkelijk. Daarna beseften ze dat hij gewoon nadacht voor hij iets zei, een eigenschap zo zeldzaam dat het bijna exotisch aandeed. Peter zei weinig, maar als hij iets zei, ging het echt ergens over.

En dan Tony. Tony was de reden dat wij vieren deden wat we deden, gingen waar we gingen, en langer samen bleven dan de meeste vriendengroepen die ik kende. Niet omdat hij dominant was of alles organiseerde - hoewel hij dat ook deed - maar omdat hij het talent had om je te laten zien wat er goed was aan een situatie voor jij zelf de kans had gehad je er iets bij voor te stellen. Een soort aangeboren optimisme dat niet naïef was, maar eerder... strategisch. Hij zag de zonnige kant niet omdat hij de rest niet zag. Hij zag alles, en koos dan bewust voor het licht.

We waren alle vier vrijgezel. We hadden wel mogelijkheden. Er waren dates, er waren mensen die langer dan een paar maanden bleven, er was zelfs af en toe

iets wat op verliefdheid leek. Maar echt binden, echt de keus maken dat je leven voortaan om een ander heen gebouwd zou worden, dat lukte niemand van ons op dat moment. Of we wilden het niet, of we konden het niet, of we waren er simpelweg nog niet aan toe. Het gaf ons in elk geval vrijheid, en Tony gebruikte die vrijheid, op een vrijdagavond in augustus, om een voorstel te doen. We zaten bij mij thuis. Bier, pizza, de televisie aan, maar niemand die keek. Tony legde zijn telefoon op tafel en zei: "Jongens. Kamperen. Volgend weekend. De Ardennen."

Lucky vroeg wanneer hij had besloten dat hij een buitenmens was.

Peter vroeg of er wifi was.

Ik vroeg niets, want ik zag aan Tony's gezicht dat het al besloten was. Dat was zijn gave: dingen beslissen voor je de kans had ze te weigeren.

"Jullie hoeven alleen een tent voor vier personen mee te nemen," zei hij. "Ik regel de rest."

En zo, zoals zo vaak met Tony, zeiden we ja.

Ik heb de afgelopen twaalf jaar vaak teruggedacht aan dat moment. Aan hoe gewoon het was. Vier mannen op een bank, biertje in de hand, een weekend in de buitenlucht. Er was geen reden om nee te zeggen. Er was geen gevoel van onheil, geen aarzeling die ik achteraf als waarschuwing had kunnen lezen.

Als we toen hadden geweten wat ik nu weet, had niemand van ons ja gezegd.

2.

De rit erheen duurde drie uur, maar voelde korter.

Dat was altijd zo met ons vieren in een auto. Lucky reed. Hij reed altijd, niet omdat de anderen geen rijbewijs hadden maar omdat hij de enige was die het leuk vond, die actief genoot van het sturen en het inhalen en het hardop commentaar geven op andere weggebruikers. Tony had shotgun, wat betekende dat hij de muziek bepaalde, wat betekende dat we afwisselend door indie, hiphop uit de jaren negentig en wat hij zelf omschreef als "bangers die je nog niet kent maar zou moeten kennen" werden geloodst. Peter en ik zaten achterin. Peter las. Ik keek naar buiten en liet het landschap langs me heen glijden.

Ergens na de grens begon Tony mee te zingen met een nummer dat niemand anders kende, zo vol overtuiging en zo vals dat Lucky bijna van de weg af stuurde van het lachen. Peter keek op

van zijn boek, nam de situatie in zich op en zei droog: "Gelukkig is de gordel uitgevonden." Wat ons alleen maar harder deed lachen.

Zo waren we. Dat was onze taal, die mix van Lucky's lawaai en Tony's energie en Peters timing en mijn... wat was ik? De observator, denk ik. Degene die onthoudt. Ik was altijd al degene geweest die zich dingen herinnerde die anderen vergaten: welk nummer er op de achtergrond speelde, wat iemand precies had gezegd voor de stemming omsloeg, hoe het licht stond op een bepaald moment. Een nuttige eigenschap voor een editor. Een zware eigenschap voor iemand die twaalf jaar later nog steeds probeert te begrijpen wat er mis is gegaan.

De camping - camping was een groot woord, het was meer een open plek in de bossen die Tony had gevonden via een forum dat hij omschreef als "voor mensen die weten wat kamperen echt is" - lag aan het einde van een

onverharde weg die Lucky's auto dingen liet doen waarvoor ze niet ontworpen was. Maar we kwamen er. Rondom ons stonden dennen, een helling die naar een beekje liep, en de soort stilte die je in eerste instantie als afwezigheid ervaart en pas later als aanwezigheid. Lucky had de tent van zijn ouders geleend. Een vierpersoonstent uit een tijdperk waarin tentmakers ervan uitgingen dat vier personen elkaar prima lagen om op een kluitje te ademen, mits ze dat ritmisch deden. Oranje, met een rits die je met twee handen en enige behendigheid moest bedienen, en een handleiding die vervaagd was tot abstracte kunst.

"Dit ding is ouder dan wij," zei ik.

"Karakter," zei Tony.

"Schimmel," zei Peter, die zijn neus in de voorkant van de tas had gestoken. Het opzetten duurde langer dan het had moeten duren, onder andere omdat Lucky ervan overtuigd was dat hij wist hoe het moest en de handleiding

weigerde te raadplegen nadat we drie stokken op de verkeerde plek hadden gezet. Peter had op een gegeven moment zonder iets te zeggen de instructies gepakt, ze bestudeerd en daarna stap voor stap aanwijzingen gegeven terwijl Lucky bleef volhouden dat hij dit "zelf ook al had bedacht." Tony en ik hadden er rustig bij gezeten en het schouwspel met de nodige lachsalvo's gadeslagen. Wij hadden allang besloten om ons er niet meer mee te bemoeien.

Toen de tent eenmaal stond - scheef, maar overtuigend scheef - voelde het als een prestatie. We zetten onze spullen erin, rolden de slaapzakken uit, en Tony stak het gasbrandertje aan voor pasta met een saus uit een pot die hij "rustieke tomatensaus" noemde en die Lucky omschreef als "gewoon Bertolli met een fancy label." Het was verreweg de beste maaltijd die ik me kon herinneren, zoals eten buiten altijd beter smaakt dan het verdient.

We dronken bier tot het donker werd en gingen naar bed. De slaapzak rook naar een zolder die al lang niet open was geweest. Buiten ritselden dingen in het donker. Ik lag op mijn rug, luisterde en viel in slaap voor ik had kunnen besluiten of ik wakker wilde blijven.

De volgende dag was van het soort dat je niet kunt plannen maar dat Tony op de een of andere manier toch had gepland.

We liepen. Vier uur, over een pad dat eerst duidelijk was en later minder, door een deel van het bos waar de bomen ouder leken en dichter op elkaar stonden en het licht de grond bereikte als iets wat er niet zeker van was dat het welkom was. Lucky liep voorop, omdat Lucky altijd voorop liep. Peter had een kleine rugzak met water en een kaart - een papieren kaart, die Tony had aangewezen als "retro en verstandig" en die Lucky had aangewezen als "onnodig want telefoon". Tony liep naast me en

wees dingen aan: een specht hoog in een den, een plek waar een boom gevallen was en het mos de overwinning al had opgeëist, de manier waarop het beekje dat we volgden smaller werd hoe hoger we kwamen.

"Je hoeft nooit ver te gaan," zei hij op een gegeven moment, terwijl we even stilstonden op een open plek met uitzicht op de vallei beneden. "Om het gevoel te hebben dat je ergens anders bent."

Ik knikte. Dat begreep ik.

Peter, die vlak achter ons liep, zei zonder zijn pas in te houden: "Filosofisch voor iemand die vergeten is zijn regenjas mee te nemen."

Tony keek omhoog naar de wolken. "Het gaat niet regenen."

Het regende een uur later, licht maar hardnekkig, precies lang genoeg om ons duidelijk te maken wie gelijk had gehad.

's Middags lagen we in en rond de tent. Lucky sliep, of deed alsof. Het was bij hem nooit helemaal duidelijk. Peter had

zijn boek weer tevoorschijn gehaald, een pocketuitgave van iets met een gekreukte rug die erop wees dat het niet zijn eerste keer was. Tony had zijn telefoon gepakt en legde hem al snel weer weg, een gebaar dat bij hem de equivalent was van een diepe zucht: erkenning dat er hier niets te halen viel en dat hij dat eigenlijk ook zo had gewild.

Ik schreef wat in een notitieboekje. Geen dagboek, want ik heb nooit een dagboek bijgehouden. Meer losse zinnen.

Observaties. De manier waarop het licht tussen de bomen door viel na de regen, het geluid van het beekje dat nu iets harder klonk, de precisie waarmee Peter een pagina omsloeg zonder zijn ogen van de tekst te halen.

Ik bewaarde dat notitieboekje jarenlang. Ik weet niet meer waar het is.

Toen de avond viel, maakte Tony een vuur.

Dat was ook iets wat hij kon, naast mensen overhalen en de zonnige kant